

Venäjä

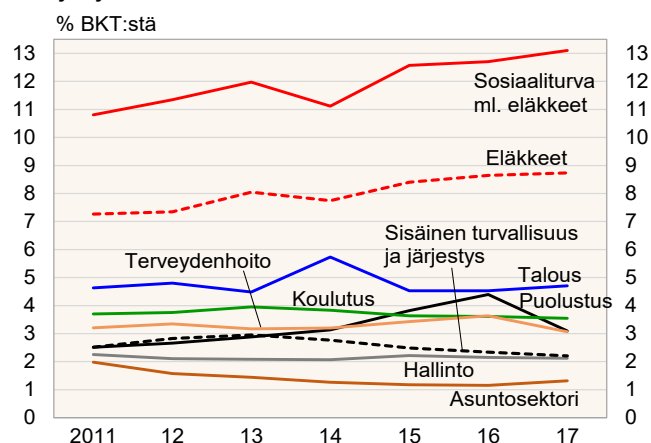
Venäjän julkinen talous vahvistui vuonna 2017. Konsolidoidun budjetin tulot (federaatio, alueet ja kunnat sekä valtion sosiaalirahastot) lisääntyivät yli 13 % vuoden 2016 pohjasta, johon ei tässä ole luettu mukaan Rosneft-yhtiön osakepaketin myynnistä saatuja varoja. Tuloja kohottivat öljyn hinnan nousun tuomat öljy- ja kaasuverotulot (+23 %), joiden osuus budjetin kokonaistuloista nousi lähelle viidesosaa.

Muut budjettitulot kasvoivat yli 10 % eli inflaatiosta puhdistettunakin paljon. Erityisen nopeasti nousivat tulot yritysten voittoveroista ja tavaroiden valmisteveroista. Tulot arvonlisäveroista (17 % budjetin kokonaistuloista) lisääntyivät toistakymmentä prosenttia, mikä heijastaa talouden elpymisen lisäksi myös parantunutta verojen keruuta. Työpaikkojen palkkasummista maksettavat sosiaaliverot (22–23 % budjetin tuloista) kasvoivat edelleen varsin hyvin.

Konsolidoidun budjetin menojen kasvu nopeutui viime vuonna yli kuuteen prosenttiin (vuoden 2016 menoihin ei tässä ole luettu puolustusteollisuudelle annettua summaa pankkivelkojen maksuun). Sosiaaliturvamenojen kasvu yltyi yli 10 prosenttiin ja niiden osuus kohosi yli 36 prosenttiin budjetin kokonaismenoista. Menot talouden eri sektoreille lisääntyivät yli 10 %, sillä menot kuljetuksiin kasvoivat paljon, avaruustoiminnan menot kolminkertaistuivat ja pääluokan muut menot nousivat ripeästi (kahdesta jälkimmäisestä ei ole lähempiä erittelyjä). Pitkän laskun jälkeen menot asuntosektorille hyppäsivät, mikä johtui valtaosin Moskovan kaupungin budjetin asuntomenoista.

Koulutusmenot kääntyivät nousuun, mutta terveydenhoitomenot näyttivät vastoin odotuksia jyrkkää pudotusta. Julkisen hallinnon menot kasvoivat hieman inflaatiota nopeammin, mutta tähän sisältyvät menot kansainväliseen yhteistyöhön lisääntyivät reippaasti. Sisäisen turvallisuuden ja järjestyksen menot pysyivät ennallaan, ja puolustukseen luokitellut menot vähenivät.

Venäjän julkisen talouden suurimmat menoerät 2011–17



Lähde: Venäjän finanssiministeriö.

Pitkälti tulojen hyvän nousun ansiosta konsolidoidun budjetin alijäämä supistui noin 1,5 prosenttiin BKT:stä.

Venäläinen vähittäiskauppaketju Magnit valtionpankki VTB:lle. Viime viikolla liikemies Sergei Galitski ilmoitti myyvänsä lähes kaikki osakkeensa perustamastaan vähittäiskauppaketju Magnitista valtion omistamalle VTB-pankille. Magnit on yksi Venäjän suurimmista vähittäiskauppaketjuista, mutta sen liiketoiminta on kärsinyt viime vuosina kotitalouksien ostovoiman voimakkaasta supistumisesta. Pääosa Magnitin osakkeista on vapaasti vaihdettavissa ja ostamallaan 29,1 prosentin osuudella VTB:stä tulee yhtiön selvästi suurin yksittäinen omistaja. Kauppahinnaksi ilmoitettiin 138 mrd. ruplaa (2 mrd. euroa) eli hieman pörssihintaa vähemmän. Uutinen tuli markkinoille yllätyksenä ja Magnitin kurssi laski selvästi sen jälkeen.

Myös VTB:n ostopäätös on herättänyt hämmennystä, mutta taustalla on arveltu olevan esim. tavoite hyödyntää Magnitin laajaa myymäläverkostoa pankkitoiminnassa. Joidenkin arvioiden mukaan hankinnalla taas pyritäisiin tukemaan valtion sosiaalipolitiikkaa. VTB on tehnyt aiemminkin yritysostoja ydinliiketoimintansa ulkopuolelta ja sillä on edelleen huomattava omistuosuus mm. Pietarin Pulkovon lentokentässä ja teleoperaattori Tele2:ssa.

Yrityskauppa on herättänyt huolia myös siitä, että jo ennestään mittava valtion rooli taloudessa kasvaa entisestään. Toisin kuin useimmilla muilla toimialoilla, valtionyritysten osuus on vähittäiskaupassa ollut hyvin pieni.

Korkeakoulutettuja lähtee enemmän Venäjältä kuin tulee. Gaidar-instituutti julkaisi hiljattain venäläisten tutkijoiden katsauksen korkeakoulutettujen muuttoliikkeeseen. Katsauksessa hyödynnetään mm. ulkomaisia tilastoja ja kyselytutkimuksia, sillä tutkijoiden mukaan Rosstatin tilastot eivät anna kattavaa kuvaa aiheesta. Tarkastelu ei kata laittomia vierastyöläisiä.

Tutkijat arvioivat, että viime vuosina länsimaihin on muuttanut vuosittain noin 100 000 venäläistä, joista 40 % on ollut korkeakoulutettuja. Suurin osa on muuttanut heikentyneen talous- ja työmarkkinatilanteen vuoksi. Neljänneksellä muuttajista tärkein syy muuttoon oli kuitenkin maan poliittinen tilanne: etenkin vuoden 2014 tapahtumat, mutta myös vuoden 2012 presidentinvaalien aiheuttama pettymys. Kolmannes muuttajista ei aio palata Venäjälle, noin puolet pitää paluuta mahdollisena ja loput suunnittelevat palaavansa.

Venäjälle tulevien maahanmuuttajien koulutustaso taas on tutkijoiden mukaan laskenut viime vuosikymmeninä ja he ovat nyt keskimäärin kantaväestöä vähemmän koulutettuja. Kyselytutkimusten mukaan korkeakoulutuksen osin tai kokonaan suorittaneita on vain 13–17 % maahanmuuttajista. Toisaalta suuri osa heistäkään ei saa Venäjällä koulutustaan vastaavaa työtä. Korkeakoulutettuja on pyritty houkuttelemaan Venäjälle myös suosituimmuskäytännöllä, mutta kuuden käytössäolovuoden aikana sen puitteissa maahan on tullut vain 150 000 korkeakoulutettua muuttajaa.

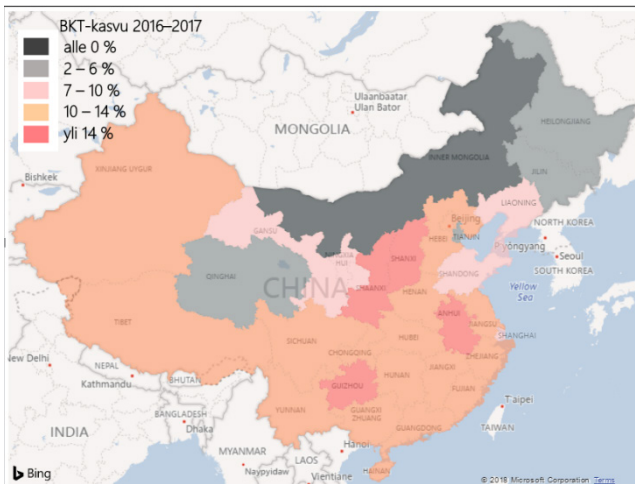
Kiina

Kiinassa suuret alueelliset kasvuerot. Vuonna 2017 alueellisen kokonaistuotannon vuosikasvu vaihteli Sisä-Mongolian -14 prosentista Shanxin lähes +16 prosenttiin. Heikoiten provinseista kasvoi tilastoväaristelyistäkin kiinni jääneen Sisä-Mongolian lisäksi Kiinan koillisnurkassa sijaitseva maatalousvaltainen ja kotitalouksien vuosituloilla mitattuna köyhimpiin kuuluva Heilongjiang sekä väkiluvultaan Kiinan toiseksi pienin, raskaasta teollisuudesta sekä öljy- ja kaasuvarannoista riippuvainen Qinghai. Valtaosa alueista kasvoi kuitenkin nopeammin kuin kansallinen BKT (6,9 %). Erityisen ripeää kasvua tilastoitiin maan keskiosissa. Raaka-aineriikkaissa Shanxissa ja Guizhoussa sekä teollisuudesta riippuvaisissa Anhuissa ja Shaanxissa kokonaistuotannon vuosikasvu ylitti 14 %.

Nimellisellä kokonaistuotannolla mitattuna Kiinan pienin provinssi Tiibet on 130 miljardin juanin (20 mrd.\$) BKT:llä suunnilleen Islannin tai Kyproksen kokoluokkaa. Suurimmat provinssit, rannikolla sijaitsevat lähes 9 000 mrd. juanin (1 400 mrd.\$) Guangdong ja 8 500 mrd. juanin (1 300 mrd.\$) Jiangsu ovat kokoluokaltaan jo Etelä-Korean tai Venäjän kokoisia talouksia.

Aluetilastoihin tulee suhtautua varauksella. Viime aikoina esiin nousseet tilastoväaristelyt (Viikkokatsaus 3/2018) ovat seurausta aluehallinnoille asetetuista kovista kasvutavoitteista, ja alueiden yhteenlaskettu BKT on tyypillisesti ollut tilastoviraston kansallista kokonaistuotantoa suurempi. Nyt osa aluehallinnoista on kuitenkin laskenut kasvutavoitteitaan kuluvan vuoden osalta. Vaikka suurin osa laskuista on marginaalisia, mukaan mahtuu isojakin muutoksia. Esimerkiksi Pekingin itäpuolella sijaitseva, myös tilastoväaristelyjä myöntäneen Tianjinin kuluvan vuoden kasvutavoite laskettiin 5 prosenttiin, kun vielä viime vuonna se oli 8 prosenttia.

Kiinan koilliskolikka kasvoi selvästi muuta maata hitaammin.



Lähteet: NBS, Macrobond, Power BI ja BOFIT.

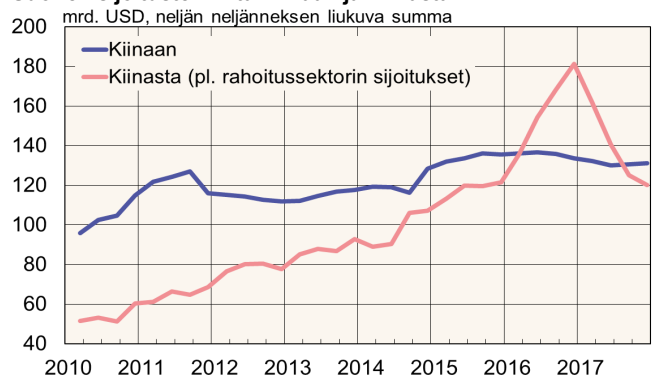
Rajoitukset purivat Kiinasta ulos suuntautuneisiin sijoituksiin viime vuonna. Kauppaministeriön tietojen mukaan Kiinan suorien sijoitusten virta ulkomaille (pl. rahoitussektori) pieneni viime vuonna kolmanneksen edellisvuodesta ja oli 120 mrd. dollaria. Kauppaministeriön tilastoissa Kiinaan virtasi viime vuonna suoria sijoituksia (pl. rahoitussektori) 131 mrd. dollarin arvosta eli hieman enemmän kuin vuonna 2016. Kauppaministeriön tilastot poikkeavat tilastointitavaltaan maksutasetilastoista, joiden mukaan sijoitusten virta Kiinasta ulos laski viime vuonna yli 50 %.

Kiinasta ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten väheneminen selittyi vuoden 2016 loppupuolen jälkeisillä tiukentuneilla pääomaviennin rajoituksilla. Viime elokuussa julkaisiin uudet ohjeet (Viikkokatsaus 35/2017), jotka rajoittavat sijoituksia mm. kiinteistöihin, hotelleihin ja viihdeteollisuuteen. Toinen selittävä tekijä on kiinalaisinvestointien tiukentuneet hyväksymiskäsittelyt kohdemaissa, jotka vievät aikaa ja joissain tapauksissa kiinalaisijoittajat ovat vetäytyneet projektista prosessin kuluessa.

Kiinan viralliset tilastot eivät anna kattavaa kuvaa sijoitusten maa- tai toimialajakaumasta. Tästä syystä useat organisaatiot keräävät näistä omia tilastojaan. Niissä näkyy sama kiinalaisyriyten tekemien suorien sijoitusten vähenemisestä etenkin, jos jätetään pois viime vuonna loppuun saatettu 43 mrd. dollarin kauppa, jossa ChemChina osti sveitsiläisen Syngentan. Heritage Foundationin CGIT-tietokannassa kiinalaisinvestointien väheneminen selittyy kokonaan Yhdysvaltoihin tehdyillä sijoituksilla, joiden arvo laski viime vuonna vuoteen 2016 verrattuna yli 50 %. Eurooppaan suuntautuneet sijoitukset ilman Syngenta-kauppaa laskivat yli 10 %, mutta Syngenta mukaan lukien kasvoivat 60 %.

Uudessa ohjeistuksessa Silkkitie-sateenvarjon alle mahtuvia sijoituksia kannustetaan. Kauppaministeriön mukaan sijoitukset yhteensä 65 Silkkitie-ohjelman (BRI) maahan pysyivät viime vuonna suunnilleen edellisvuoden tasolla. Sama näkyy CGIT-tietokannassa, jossa BRI-sijoitusten arvo pysyi vuoden 2016 tasolla reilussa 30 mrd. dollarissa. Eniten BRI-sijoituksia tehtiin viime vuonna CGIT-tietokannan mukaan Singaporeen ja Intiaan. Erityisesti valtionyhtiöt ovat vastuussa näistä sijoituksista. EIU:n selvityksen mukaan vuosina 2014–17 noin 50 valtionyhtiötä investoi yhteensä yli 1 700 BRI-projektiin.

Suorien sijoitusten virta Kiinaan ja Kiinasta



Lähde: Kiinan kauppaministeriö, CEIC